

Ontwerp startbeslissing signaalgebied DORMAALBEEK WALSBETS (SG_R3_DEM_17) LANDEN

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Dormaalbeek Walsbets” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Landen

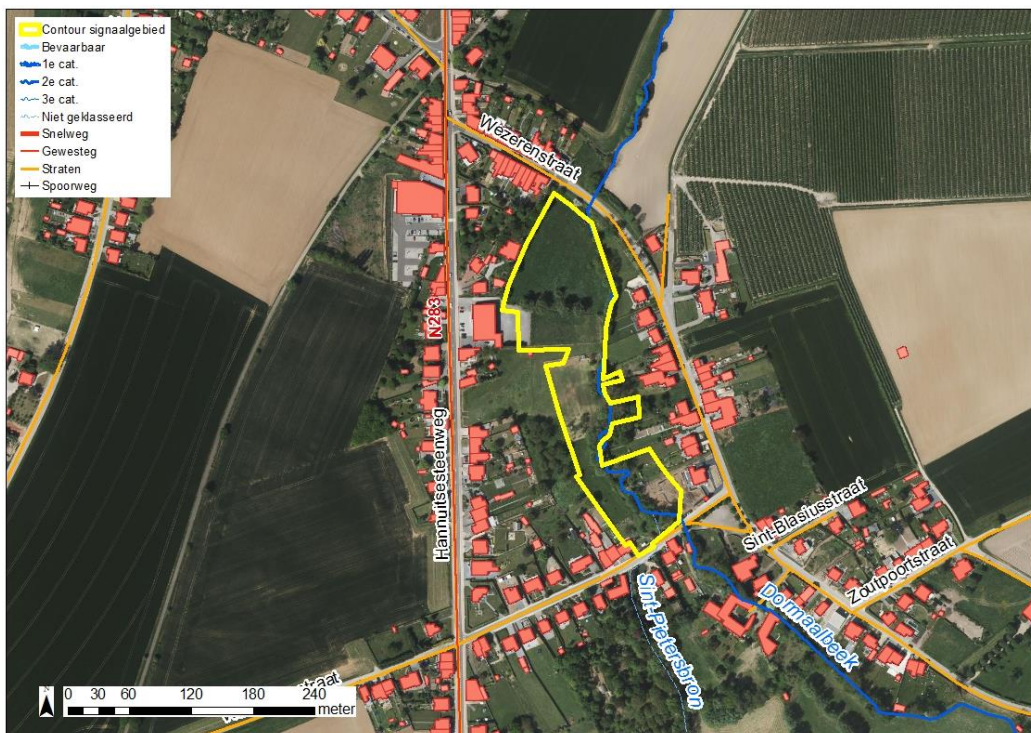
Provincie(s): Vlaams-Brabant

Ligging: Het signaalgebied ligt ingesloten tussen de Hannuitsesteenweg (N283) (westelijke begrenzing), de Wezerenstraat (noordoostelijke begrenzing) en de Walsbetsestraat (zuidoostelijke begrenzing).

Bekken: Demerbekken

Betrokken waterlopen: Dormaalbeek (2e cat)

Oppervlakte: 1,2 ha zone met kleine en middelgrote overstromingskans ha

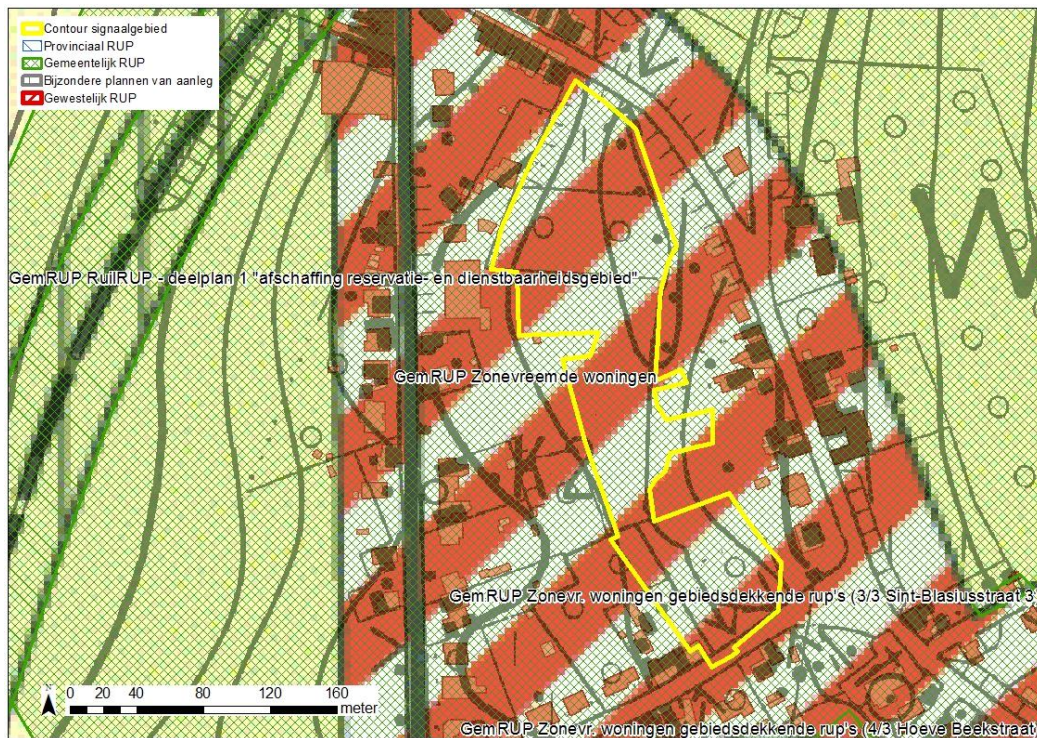
Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Volgens het gewestplan is de bestemming woongebied met landelijk karakter.

Globale beschrijving:

Het gebied is in gebruik als weiland en tuinen.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 3/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering van het Demerbekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

De bestaande functionele invulling is relatief kwetsbaar (het is een binnengebied van woongebied, wel deels achtertuinen). De oppervlakte is relatief klein om een eventueel planproces op te starten, de watertoets zou ook kunnen volstaan.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. Het signaalgebied zat in de oorspronkelijke selectie van en werd opgenomen in reeks 3 op vraag van de provincie Vlaams-Brabant. Het structuurplan van de stad Landen van enkele legislaturen terug stelde voor om het gebied niet te weerhouden als landelijk woongebied.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

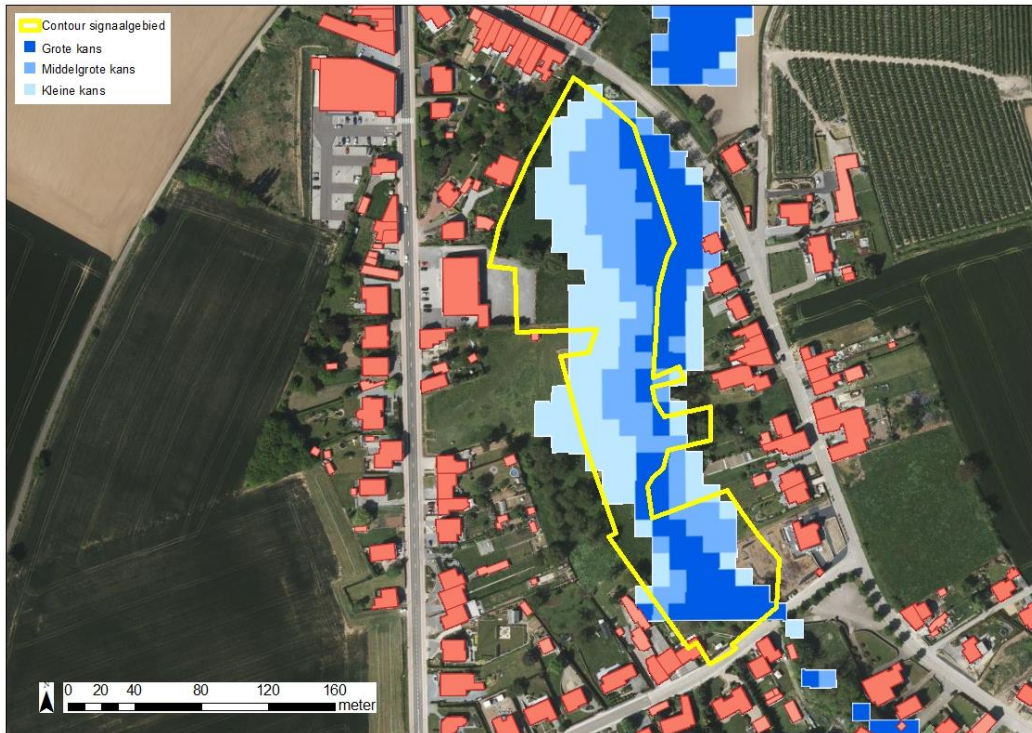
Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Ter hoogte van de Dormaalbeek kent het gebied een grote overstromingskans. Verder van de Dormaalbeek weg, wordt de overstromingskans middelgroot en vervolgens klein.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstroomde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

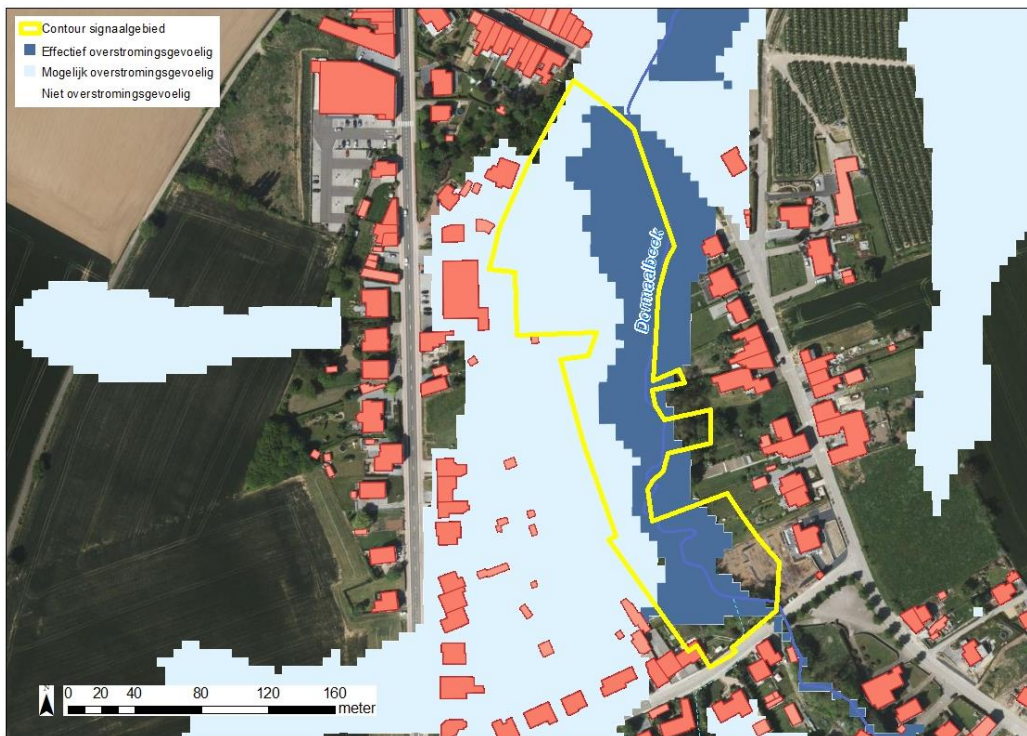
De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

De klimaattoetskaarten voor dit gebied zijn niet beschikbaar.

3.2 Bespreking watersysteem

Het signaalgebied ligt in de vallei van de Dormaalbeek, net opwaarts van Landen-centrum. De vallei van de Dormaalbeek (en zijloop Zevenbronnenbeek) kreeg in het verleden herhaaldelijk te kampen met wateroverlast. Om het overstromingsrisico in de vallei in te dijken richtte de provincie Vlaams-Brabant al twee overstromingsgebieden in: een zone langs de Zevenbronnenbeek (opwaarts van het signaalgebied gesitueerd) en een zone opwaarts de spoorweg in Landen (afwaarts het signaalgebied gesitueerd). Nog twee andere overstromingsgebieden opwaarts het signaalgebied zijn gepland. Het overstromingsgevaar in het signaalgebied is klein tot groot.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Het ontwerp stroomgebiedbeheerplan SGBP 2016-2021 bevat de in Landen gesitueerde actie "6F_004: Bouwen van vier GOG's (gecontroleerde overstromingsgebieden) op de Zevenbronnenbeek en de Dormaalbeek". Twee overstromingszones werden al uitgevoerd: een eerste op de Zevenbronnenbeek ter hoogte van de Wezerenstraat (opwaarts het signaalgebied), en een tweede op de Dormaalbeek net opwaarts de spoorweg in Walsbets. Deze laatste zone is net afwaarts het signaalgebied gesitueerd. Minstens het behoud van de huidige waterbergingscapaciteit van het signaalgebied is aangewezen. Tevens kan het signaalgebied een belangrijke landschappelijke functie als groen-blauwe verbinding vervullen. De bestaande en geplande overstromingsgebieden garanderen het uitblijven van wateroverlast echter niet. Naast de problematiek ten gevolge van verhardingen dient ook complementair de nodige aandacht te gaan naar de aanpak van erosie, die samenhangt met onverharde oppervlakten.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van de stad Landen (05/06/2003) voorziet om het grootste gedeelte van het signaalgebied niet te weerhouden als landelijk woongebied en te herbestemmen in een zachte bestemming. De opmaak van een RUP hiertoe zat enkele legislaturen terug in de pipeline, maar werd nadien terug als minder prioritair beschouwd.

4.3 Lopende initiatieven

Er zijn geen initiatieven lopende.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Het eerste overleg vond plaats op 28/07/2015. Twee schepenen waren aanwezig. Ze stellen zich de vraag waarom enkel dit gebied wordt bestudeerd. Indien er een RUP zou moeten opgemaakt worden, zouden zij liever een globaal RUP voor het ganse grondgebied van Landen opmaken en de volledige waterproblematiek van de hele gemeente onderzoeken.

Op 22/10/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

Voor signaalgebied Dormaalbeek Walsbets zijn volgende beleidsopties van toepassing:

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied

- Niet van toepassing

B: maatregelen met behoud van bestemming

- Er worden bijkomende maatregelen met behoud van de bestemming "woongebied met landelijk karakter" opgelegd. De perceelsgedeelten met middelgrote en grote overstromingskans moeten gevrijwaard blijven van bebouwing en ingericht worden als bufferzone ter compensatie van de bebouwing op de perceelsgedeelten die niet overstromingsgevoelig zijn.

A: watertoets

- Niet van toepassing

Instrument:

Verscherpte watertoets: De bevoegde instanties vertalen de maatregel die stelt geen bebouwing toegelaten wordt op de perceelsgedeelten met middelgrote en grote overstromingskans door bij de toepassing van de watertoets.

Initiatiefnemer:

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Er is consensus over het behoud van de bestemming van het signaalgebied als woongebied met landelijk karakter. De perceelsgedeelten met een middelgrote en grote overstromingskans moeten echter gevrijwaard worden van bebouwing. De bevoegde instanties vertalen deze maatregel door bij de toepassing van de watertoets.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.